

PERMÜTASYON, KOMBİNASYON, BİNOM, OLASILIK (ÖZEL)

ÖRNEK - 1

{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7} kümesinin elemanlarıyla $a > b > c$ şartını sağlayan kaç farklı üç basamaklı abc sayısı vardır?

- A) 20   B) 30   C) 35   D) 60   E) 90

Örneğin,

321 , 643 , 721 gibi

Bulduğunuz sayıların adedi 7 elemanlı kümeyiin 3 elemanlı alt kümeye sayısına eşittir. Çünkü $a > b > c$ şartını sağlayan sayılar sorulduğundan 321 yazılmış 123 yazılamamaktadır. Yani kümeden $a > b > c$ şeklinde hangi üç tane elemanı alırsınız alın, alacağınız rakamlardan $a > b > c$ şartını sağlayan 1 tane abc yazılacaktır.

O halde 7 elemanlı kümeyiin 3 elemanlı alt kümeye sayısı $\binom{7}{3} = 35$ bulunur.

Cevap : C

ÖRNEK - 2

$a > b > c > d$ şartını sağlayan kaç farklı dört basamaklı abcd sayısı vardır?

- A) 120   B) 180   C) 200   D) 210   E) 300

Örneğin,

3210 , 6521 gibi

Yani {0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9} rakamlarından herhangi dört tanesi ile birer sayı oluştur. Bu durumda

$\binom{10}{4} = \frac{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7}{4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} = 210$ bulunur.

Cevap : D

ÖRNEK - 3

$a < b < c$ şartını sağlayan kaç farklı üç basamaklı abc sayısı vardır?

- A) 84   B) 100   C) 120   D) 160   E) 210

Örneğin,

237 , 168 gibi

Dikkat edildiğinde 0 in kullanılamayacağını görebiliriz. Yani {1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9} rakamlarından herhangi üç tanesi ile birer sayı oluştur. Bu durumda

$\binom{9}{3} = \frac{9 \cdot 8 \cdot 7}{3 \cdot 2 \cdot 1} = 84$ bulunur.

Cevap : A

ÖRNEK - 4

$\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesinin elemanlarıyla $a \leq b$ olacak şekilde kaç farklı iki basamaklı ab sayısı vardır?

- A) 36   B) 40   C) 45   D) 56   E) 60

$$\frac{1}{(1)} \frac{\binom{9}{1}}{\binom{1}{1}} + \frac{1}{(2)} \frac{\binom{9-1}{1}}{\binom{2}{1}} + \frac{1}{(3)} \frac{\binom{9-2}{1}}{\binom{3}{1}} + \dots + \frac{1}{(9)} \frac{\binom{1}{1}}{\binom{9}{1}} = \binom{9}{1} + \binom{8}{1} + \binom{7}{1} + \dots + \binom{1}{1}$$

$\begin{array}{c} 1 \\ 2 \\ 3 \\ \vdots \\ 9 \end{array}$

  $\begin{array}{c} 1 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \\ \vdots \\ 9 \end{array}$

  $\begin{array}{c} 1 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \\ \vdots \\ 9 \end{array}$

$$\left. \begin{aligned} n > r \geq 0 \text{ olmak üzere,} \\ \binom{n}{r} + \binom{n-1}{r} + \binom{n-2}{r} + \dots + \binom{r}{r} = \binom{n+1}{r+1} \end{aligned} \right\} \text{ olduğundan}$$

$$\binom{9}{1} + \binom{8}{1} + \binom{7}{1} + \dots + \binom{1}{1} = \binom{10}{2} = 45 \text{ bulunur.}$$

Cevap : C

* $\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesinin elemanlarıyla

1. $a < b$ olacak şekilde $\binom{9}{2}$ tane iki basamaklı ab sayısı vardır.
2. $a \leq b$ olacak şekilde $\binom{9+1}{2}$ tane iki basamaklı ab sayısı vardır.

O halde $a \leq b$ deki " = " lik kümənin eleman sayısını 1 artırmaktadır.

ÖRNEK - 5

$\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesinin elemanlarıyla $a \leq b \leq c$ olacak şekilde kaç farklı üç basamaklı abc sayısı vardır?

- A) 120   B) 140   C) 156   D) 165   E) 180

$$\frac{1}{(1)} \underbrace{\binom{9+1}{2}}_{\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\} \text{ rakamlarıyla } b \leq c \text{ olacak şekilde } \binom{9+1}{2} \text{ tane bc vardır.}} + \frac{1}{(2)} \underbrace{\binom{8+1}{2}}_{\{2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\} \text{ rakamlarıyla } b \leq c \text{ olacak şekilde } \binom{8+1}{2} \text{ tane bc vardır.}} + \frac{1}{(3)} \underbrace{\binom{7+1}{2}}_{\{3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\} \text{ rakamlarıyla } b \leq c \text{ olacak şekilde } \binom{7+1}{2} \text{ tane bc vardır.}} + \dots + \frac{1}{(9)} \underbrace{\binom{1+1}{2}}_{\{9\} \text{ rakamıyla } b \leq c \text{ olacak şekilde } \binom{1+1}{2} \text{ tane bc vardır.}}$$

$$\binom{10}{2} + \binom{9}{2} + \binom{8}{2} + \dots + \binom{2}{2} = \binom{10+1}{2+1} = \binom{11}{3} = 165 \text{ bulunur.}$$

Cevap : D

O halde,

* $\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesinin elemanlarıyla

1. $a \leq b$ olacak şekilde $\binom{9+1}{2}$ tane iki basamaklı ab sayısı vardır.
2. $a \leq b \leq c$ olacak şekilde $\binom{9+2}{3}$ tane üç basamaklı abc sayısı vardır.
3. $a \leq b \leq c < d \leq e$ olacak şekilde $\binom{9+3}{5}$ tane beş basamaklı abcde sayısı yazılabilir. 9 + 3 almamızın sebebi üç kez eşitlik olduğu için kümenin eleman sayısını 3 artırmış olduk.

ÖRNEK - 6

$\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\}$ kümesinin elemanlarıyla,

- a) $a < b < c$ şartını sağlayan kaç farklı üç basamaklı abc sayısı vardır?
- b) $a \leq b < c$ şartını sağlayan kaç farklı üç basamaklı abc sayısı vardır?
- c) $a \leq b \leq c < d$ şartını sağlayan kaç farklı dört basamaklı abcd sayısı vardır?
- d) $a > b > c > d \geq e$ şartını sağlayan kaç farklı beş basamaklı abcde sayısı vardır?

- a) $a < b < c$ ifadesinde eşitlik geçmediğinden $\binom{7}{3} = 35$ bulunur.
- b) $a \leq b < c$ ifadesinde bir tane eşitlik geçtiğinden $\binom{7+1}{3} = \binom{8}{3} = 56$ bulunur.
- c) $a \leq b \leq c < d$ ifadesinde iki tane eşitlik geçtiğinden $\binom{7+2}{4} = \binom{9}{4} = 126$ bulunur.
- d) $a > b > c > d \geq e$ ifadesinde bir tane eşitlik geçtiğinden $\binom{7+1}{5} = \binom{8}{5} = 56$ bulunur.

ÖRNEK - 7

$a < b \leq c$ şartını sağlayan kaç farklı üç basamaklı abc doğal sayısı vardır?

- A) 60   B) 84   C) 96   D) 120   E) 240

Sıfır rakamı kullanılmayacak. Çünkü a yerine 0 yazıldığında abc üç basamaklı olamaz.

$\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ elemanlarıyla $a < b \leq c$ şartını sağlayan abc üç basamaklı sayıların adedi bulunurken bir tane eşitlik geçtiğinden $\binom{9+1}{3} = \binom{10}{3} = 120$ bulunur.

Cevap : D

ÖRNEK - 8

$\{0, 1, 2\}$ kümesinin elemanlarıyla $a \geq b$ şartını sağlayan kaç farklı iki basamaklı ab doğal sayısı vardır?

- A) 3   B) 5   C) 6   D) 9   E) 12

Sıfır rakamı kullanılabilir. Çünkü b yerine sıfır yazılabilir. $\{0, 1, 2\}$ elemanlarıyla $a \geq b$ eşitsizliğinde bir tane eşitlik geçtiğinden

$\binom{3+1}{2} = \binom{4}{2} = 6$ bulunur. Ama $a \geq b$ şartını sağlayan 22, 21, 20, 11, 10, 00 şeklinde yazılabilecek ikililerden 00 ikilisi iki basamaklı sayı oluşturmadığından cevap $6 - 1 = 5$ bulunur.

Cevap : B

ÖRNEK - 9

$a \geq b \geq c$ şartını sağlayan kaç farklı üç basamaklı abc doğal sayısı vardır?

- A) 120   B) 140   C) 165   D) 219   E) 220

Sıfır rakamı kullanılabilir. Çünkü c yerine sıfır yazılabilir.

$\{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ $a \geq b \geq c$ iki tane eşitlik geçtiğinden

$$\binom{10+2}{3} = \binom{12}{3} = 220 \text{ bulunur.}$$

$$\underbrace{\{999, 998, \dots, 100, 000\}}_{220 \text{ tane}}$$

$220 - 1 = 219$ bulunur.

Cevap: D

ÖRNEK - 10

$a \geq b \geq c$ şartını sağlayan 5 ile tam olarak bölünebilen kaç farklı üç basamaklı abc doğal sayısı vardır?

- A) 24   B) 45   C) 55   D) 60   E) 69

5 ile bölünebilme şartından dolayı c rakamı 0 veya 5 olabilir.

$c = 0$ için $a \geq b \geq 0$ şartını sağlayan ab0 sayılarını bulalım.

$\{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ küməsinin elemanlarıyla $a \geq b$ şartını sağlayan ab iki basamaklı sayılarının adedi

$$\binom{10+1}{2} = \binom{11}{2} = 55$$

Bir tanesi 00 olduğundan dolayı $55 - 1 = 54$ olur.

$c = 5$ için $a \geq b \geq 5$ şartını sağlayan ab5 sayılarını bulalım.

$\{5, 6, 7, 8, 9\}$ küməsinin elemanlarıyla $a \geq b$ şartını sağlayan ab iki basamaklı sayıların adedi

$$\binom{5+1}{2} = \binom{6}{2} = 15 \text{ olur.}$$

$54 + 15 = 69$ bulunur.

Cevap: E

SAYMA KURALLARI

$N(C_1) \rightarrow C_1$ özelliğini sağlayan elemanların sayısı,

$N(C_1C_2) \rightarrow C_1$ ve C_2 özelliklerini sağlayan elemanların sayısı,

$N(C_1C_2C_3) \rightarrow C_1, C_2$ ve C_3 özelliklerini sağlayan elemanların sayısı,

.

$$S_0 = N$$

$$S_1 = N(C_1) + N(C_2) + N(C_3) + \dots$$

$$S_2 = N(C_1C_2) + N(C_1C_3) + \dots$$

$$S_3 = N(C_1C_2C_3) + N(C_1C_2C_4) + \dots$$

.

- * Sadəcə 1 tane özelliği sağlayan elemanların sayısı

$$E_1 = \binom{1}{0} S_1 - \binom{2}{1} S_2 + \binom{3}{2} S_3 - \binom{4}{3} S_4 + \dots$$

- * Sadəcə 2 tane özelliği sağlayan elemanların sayısı

$$E_2 = \binom{2}{0} S_2 - \binom{3}{1} S_3 + \binom{4}{2} S_4 - \binom{5}{3} S_5 + \dots$$

- * Sadəcə 3 tane özelliği sağlayan elemanların sayısı

$$E_3 = \binom{3}{0} S_3 - \binom{4}{1} S_4 + \binom{5}{2} S_5 - \binom{6}{3} S_6 + \dots$$

.

- * En az 1 tane özelliği sağlayan elemanların sayısı

$$L_1 = \binom{0}{0} S_1 - \binom{1}{0} S_2 + \binom{2}{0} S_3 - \binom{4}{0} S_4 + \dots$$

- * En az 2 tane özelliği sağlayan elemanların sayısı

$$L_2 = \binom{1}{1} S_2 - \binom{2}{1} S_3 + \binom{3}{1} S_4 - \binom{4}{1} S_5 + \dots$$

- * En az 3 tane özelliği sağlayan elemanların sayısı

$$L_3 = \binom{2}{2} S_3 - \binom{3}{2} S_4 + \binom{4}{2} S_5 - \binom{5}{2} S_6 + \dots$$

.

ÖRNEK - 11

50 den küçük pozitif tamsayılarından kaç tanesi,

- a) 2, 4, 6 ve 12 sayılarından en az birisi ile,
  - b) 2, 4, 6 ve 12 sayılarının sadece birisi ile,
  - c) 2, 4, 6 ve 12 sayılarının sadece ikisi ile,
  - d) 2, 4, 6 ve 12 sayılarının sadece üçü ile,
  - e) 2, 4, 6 ve 12 sayılarının sadece dördü ile,
  - f) 2, 4, 6 ve 12 sayılarının en az birisi ile,
  - g) 2, 4, 6 ve 12 sayılarının en az ikisi ile,
  - h) 2, 4, 6 ve 12 sayılarının en az üçü ile,
  - i) 2, 4, 6 ve 12 sayılarının en az dördü ile,
- tam olarak bölünebilir.

Tüm sayılar = {1, 2, ... , 49} $\Rightarrow$ 49 tane

2 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_1) = 24$

4 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_2) = 12$

6 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_3) = 8$

12 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_4) = 4$

2 ve 4 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_1C_2) = 12$

2 ve 6 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_1C_3) = 8$

2 ve 12 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_1C_4) = 4$

4 ve 6 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_2C_3) = 4$

4 ve 12 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_2C_4) = 4$

6 ve 12 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_3C_4) = 4$

2, 4 ve 6 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_1C_2C_3) = 4$

2, 4 ve 12 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_1C_2C_4) = 4$

2, 6 ve 12 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_1C_3C_4) = 4$

4, 6 ve 12 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_2C_3C_4) = 4$

2, 4, 6 ve 12 ile tam olarak bölünebilen sayıların adedi = $N(C_1C_2C_3C_4) = 4$

$S_0 = N =$ Sayıların tamamı 49 tane

$$S_1 = N(C_1) + N(C_2) + N(C_3) + N(C_4) = 24 + 12 + 8 + 4 = 48$$

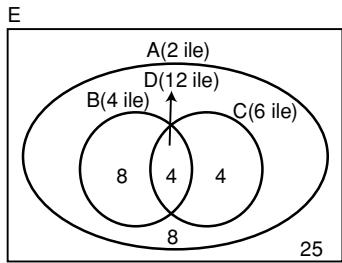
$$S_2 = N(C_1C_2) + N(C_1C_3) + N(C_1C_4) + N(C_2C_3) + N(C_2C_4) + N(C_3C_4) = 12 + 8 + 4 + 4 + 4 + 4 = 36$$

$$S_3 = N(C_1C_2C_3) + N(C_1C_2C_4) + N(C_1C_3C_4) + N(C_2C_3C_4) = 4 + 4 + 4 + 4 = 16$$

$$S_4 = N(C_1C_2C_3C_4) = 4$$

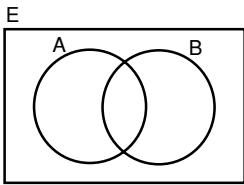
- a) $S_1 - S_2 + S_3 - S_4 = 48 - 36 + 16 - 4 = 24$
- b) $E_1 = \binom{1}{0}S_1 - \binom{2}{1}S_2 + \binom{3}{2}S_3 - \binom{4}{3}S_4 = 48 - 72 + 48 - 16 = 8$
- c) $E_2 = \binom{2}{0}S_2 - \binom{3}{1}S_3 + \binom{4}{2}S_4 = 36 - 48 + 24 = 12$
- d) $E_3 = \binom{3}{0}S_3 - \binom{4}{1}S_4 = 16 - 16 = 0$
- e) $E_4 = \binom{4}{0}S_4 = 4$
- f) $L_1 = \binom{0}{0}S_1 - \binom{1}{0}S_2 + \binom{3}{0}S_3 - \binom{4}{0}S_4 = 48 - 36 + 16 - 4 = 24$
- g) $L_2 = \binom{1}{1}S_2 - \binom{2}{1}S_3 + \binom{3}{1}S_4 = 36 - 32 + 12 = 16$
- h) $L_3 = \binom{2}{2}S_3 - \binom{3}{2}S_4 = 16 - 12 = 4$
- i) $L_4 = \binom{3}{3}S_4 = 4$

Çözümü aşağıdaki şekil üzerinden de görelim.

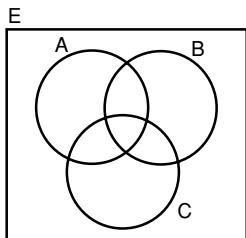
2 ile bölünebilən sayıların bulunduğu kümə A küməsi
4 ile bölünebilən sayıların bulunduğu kümə B küməsi
6 ile bölünebilən sayıların bulunduğu kümə C küməsi
12 ile bölünebilən sayıların bulunduğu kümə D küməsi
Sayıların tamamının olduğu kümə $\{1, 2, 3, \dots, 48, 49\}$
E evrensel küməsi

Düzensizlik

$$s(A \cup B) = s(A) + s(B) - s(A \cap B)$$

$$\begin{aligned} s(\overline{A \cup B}) &= s(E) - s(A \cup B) = s(E) - [s(A) + s(B) - s(A \cap B)] \\ &= s(E) - s(A) - s(B) + s(A \cap B) \\ &= \underbrace{s(E)}_{S_0} - \underbrace{[s(A) + s(B)]}_{S_1} + \underbrace{s(A \cap B)}_{S_2} \\ &= S_0 - S_1 + S_2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 s(A \cup B \cup C) &= s(A) + s(B) + s(C) - s(A \cap B) - s(A \cap C) - s(B \cap C) + s(A \cap B \cap C) \\
 s(\overline{A \cup B \cup C}) &= s(E) - s(A \cup B \cup C) \\
 &= s(E) - s(A) - s(B) - s(C) + s(A \cap B) + s(A \cap C) + s(B \cap C) - s(A \cap B \cap C) \\
 &= \underbrace{s(E)}_{S_0} - \underbrace{[s(A) + s(B) + s(C)]}_{S_1} + \underbrace{[s(A \cap B) + s(A \cap C) + s(B \cap C)]}_{S_2} - \underbrace{s(A \cap B \cap C)}_{S_3} \\
 &= S_0 - S_1 + S_2 - S_3 \\
 s(\overline{A \cup B \cup C \cup D}) &= \underbrace{s(E)}_{S_0} - \underbrace{[s(A) + s(B) + s(C) + s(D)]}_{S_1} + \underbrace{[s(A \cap B) + s(A \cap C) + s(A \cap D) + s(B \cap C) + s(B \cap D) + s(C \cap D)]}_{S_2} \\
 &\quad - \underbrace{[s(A \cap B \cap C) + s(A \cap B \cap D) + s(A \cap C \cap D) + s(B \cap C \cap D)]}_{S_3} + \underbrace{s(A \cap B \cap C \cap D)}_{S_4} \\
 &= S_0 - S_1 + S_2 - S_3 + S_4
 \end{aligned}$$

5 tane olaydaki düzensizlik $S_0 - S_1 + S_2 - S_3 + S_4 - S_5$ şeklindedir.

ÖRNEK - 12

50 den küçük doğal sayılarından kaç tanesi 2, 4, 6 ve 12 nin herhangi birisi ile tam olarak bölünmez?

Bu soru bir düzensizlik sorusudur. Bir önceki sorudan elde ettiğimiz veriler kullanılırsa,

$$S_0 - S_1 + S_2 - S_3 + S_4 = 49 - 48 + 36 - 16 + 4 = 25 \text{ şeklinde bulunur.}$$

ÖRNEK - 13

1 den 100 e kadar olan doğal sayılarından kaç tanesi 3 veya 5 ile tam olarak bölünemez?

- A) 45   B) 53   C) 56   D) 60   E) 63

Bu bir düzensizlik sorusudur.

$S_0 - S_1 + S_2$ sorulmaktadır.

Sayıların tamamı = {1, 2, 3, ..., 100}

$$S_0 = 100$$

3 ile tam olarak bölünen sayılar = $\underbrace{\{3, 6, 9, \dots, 99\}}_{33 \text{ tane}}$

5 ile tam olarak bölünen sayılar = $\underbrace{\{5, 10, 15, \dots, 95, 100\}}_{20 \text{ tane}}$

$$S_1 = 33 + 20 = 53$$

3 ve 5 ile tam olarak bölünen sayılar = $\underbrace{\{15, 30, 45, 60, 75, 90\}}_{6 \text{ tane}}$

$$S_2 = 6$$

$$S_0 - S_1 + S_2 = 100 - 53 + 6 = 53 \text{ bulunur.}$$

Cevap : B

ÖRNEK - 14

1 den 60 a kadar olan doğal sayılarından kaç tanesi 3,4 veya 5 sayılarından herhangi birisi ile tam olarak bölünemez?

- A) 12   B) 15   C) 18   D) 24   E) 30

$S_0 - S_1 + S_2 - S_3$ sorulmaktadır.

Sayıların tamamı = {1, 2, 3, ..., 60} $\rightarrow S_0 = 60$

3 ile tam olarak bölünebilen sayılar = {3, 6, 9, ..., 60} $\rightarrow 20$ tane

4 ile tam olarak bölünebilen sayılar = {4, 8, 12, ..., 60} $\rightarrow 15$ tane

5 ile tam olarak bölünebilen sayılar = {5, 10, ..., 60} $\rightarrow 12$ tane

$$S_1 = 20 + 15 + 12 = 47$$

3 ve 4 ile tam olarak bölünebilen sayılar = {12, 24, 36, 48, 60} $\rightarrow 5$ tane

3 ve 5 ile tam olarak bölünebilen sayılar = {15, 30, 45, 60} $\rightarrow 4$ tane

4 ve 5 ile tam olarak bölünebilen sayılar = {20, 40, 60} $\rightarrow 3$ tane

$$S_2 = 5 + 4 + 3 = 12$$

3, 4 ve 5 ile tam olarak bölünebilen sayılar = {60} $\rightarrow 1$ tane

$$S_3 = 1$$

$$S_0 - S_1 + S_2 - S_3 = 60 - 47 + 12 - 1 = 24$$

Cevap : D

ÖRNEK - 15

4 kişi cep telefonlarını masaya bırakıyorlar. Daha sonra herbiri masadan birer tane cep telefonunu rast gele alıyor.

Buna göre, bu kişilerden hiçbirinin kendi telefonunu almadığı kaç farklı durum vardır?

- A) 6   B) 8   C) 9   D) 12   E) 15

I. yol

Bu bir düzensizlik sorusudur.

4 kişi rastgele masadaki telefonlardan birer tanesini $S_0 = 4!$ farklı şekilde alabilir.

4 kişiden herhangi birisinin kendi telefonunu aldığı diğerlerinin ise rastgele aldığı $S_1 = \binom{4}{1} \cdot 3!$ farklı durum vardır.

4 kişiden herhangi ikisinin kendi telefonunu aldığı diğerlerinin ise rastgele aldığı $S_2 = \binom{4}{2} \cdot 2!$ farklı durum vardır.

4 kişiden herhangi üçünün kendi telefonunu aldığı diğerlerinin ise rastgele aldığı $S_3 = \binom{4}{3} \cdot 1!$ farklı durum vardır.

4 kişiden tamamının kendi telefonunu aldığı $S_4 = \binom{4}{4} \cdot 0!$ diğerlerinin ise rastgele aldığı

$$S_0 - S_1 + S_2 - S_3 = 4! - \binom{4}{1} \cdot 3! + \binom{4}{2} \cdot 2! - \binom{4}{3} \cdot 1! + \binom{4}{4} \cdot 0! = 24 - 24 + 12 - 4 + 1 = 9 \text{ bulunur.}$$

II. yol

Düzensizlik aşağıdaki şekilde de bulunabilir.

$e^x = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{x^n}{n!}$ maclaurin serisinde $x = -1$ alındığında

$$\frac{1}{0!} - \frac{1}{1!} + \frac{1}{2!} - \frac{1}{3!} + \frac{1}{4!} - \frac{1}{5!} + \cdots + \frac{(-1)^n}{n!} + \cdots = \frac{1}{e}$$

Yukarıdaki soruda 4 kişi olduklarıdan kesirlerden $\frac{1}{4!}$ e kadar olan kısmının sonucunu bulup 4! ile çarpacağız.

$$4! \left(\frac{1}{0!} - \frac{1}{1!} + \frac{1}{2!} - \frac{1}{3!} + \frac{1}{4!} \right) = 4! \left[\frac{1}{2} - \frac{1}{6} + \frac{1}{24} \right]_{(12)(4)}$$

$$= 24 \cdot \frac{9}{24} = 9 \text{ bulunur.}$$

Cevap : C

ÖRNEK - 16

SEZAİ kelimesinin harflerinin yerleri değiştirilerek oluşturulan beş harfli anlamlı ya da anlamsız kelimelerin kaç tanesinde harflerin her biri önceki bulundukları sıradan farklı bir sırada bulunur?

- A) 20   B) 24   C) 36   D) 38   E) 44

I. yol

Düzensizlik sorulmaktadır.

5 harf $S_0 = 5!$ farklı şekilde sıralanır.

1 harf kendi sırasında diğerleri rastgele $S_1 = \binom{5}{1} \cdot 4!$ farklı şekilde sıralanır.

2 harf kendi sırasında diğerleri rastgele $S_2 = \binom{5}{2} \cdot 3!$ farklı şekilde sıralanır.

3 harf kendi sırasında diğerleri rastgele $S_3 = \binom{5}{3} \cdot 2!$ farklı şekilde sıralanır.

4 harf kendi sırasında diğerleri rastgele $S_4 = \binom{5}{4} \cdot 1!$ farklı şekilde sıralanır.

5 harf kendi sırasında $S_5 = 1$ farklı şekilde sıralanır.

$$S_0 - S_1 + S_2 - S_3 + S_4 - S_5 = 5! - \binom{5}{1} \cdot 4! + \binom{5}{2} \cdot 3! - \binom{5}{3} \cdot 2! + \binom{5}{4} \cdot 1! - 1 = 120 - 120 + 60 - 20 + 5 - 1 = 44 \text{ bulunur.}$$

II. yol

$$5! \cdot \left[\frac{1}{0!} - \frac{1}{1!} + \frac{1}{2!} - \frac{1}{3!} + \frac{1}{4!} - \frac{1}{5!} \right] = 5! \cdot \left[\frac{1}{2} - \frac{1}{6} + \frac{1}{24} - \frac{1}{120} \right] = 120 \cdot \frac{44}{120} = 44 \text{ bulunur.}$$

Cevap : E

ÖRNEK - 17

4 kişinin her biri 4 farklı kitaptan ikişer tanesini okuyacaktır. Okuma işi birinci ay bir kitap ve ikinci ay başka bir kitap şeklinde yapılacaktır.

Kitapların okunma sırası göz önüne alınmadan 4 kişi 4 kitaptan ikişer tanesini kaç farklı şekilde seçebilir?

- A) 180   B) 216   C) 280   D) 320   E) 364

1. ay 4 kişi arasında $4! = 24$ farklı şekilde kitap seçimi olabilir.

2. ay ise herkes kendi okuduğu kitap haricindeki kitabı seçecektir. Yani sorunun bu kısmı düzensizlik sorusudur. 4 kişinin kitap seçimindeki düzensizlik sayısı

$$4! \left[\frac{1}{0!} - \frac{1}{1!} + \frac{1}{2!} - \frac{1}{3!} + \frac{1}{4!} \right] = 24 \cdot \frac{9}{24} = 9$$

1. ayda 24 farklı kitap seçimi, 2. ayda 9 farklı kitap seçimi olduğundan iki ayda $24 \cdot 9 = 216$ farklı kitap seçimi olabilir.

Cevap : B

ÖRNEK - 18

Ahmet numaraları 1, 2, 3, 4, 5, 6 olan altı arabanın katıldığı bir yarışta tahminde bulunacaktır. Tahmin, arabaların herbirinin hangi sırada olduğunu bulmaktadır. Ahmet, 1 nolu arabanın birinci, 2 nolu arabanın ikinci, 3 nolu arabanın üçüncü, 4 nolu arabanın dördüncü, 5 nolu arabanın beşinci, 6 nolu arabanın altıncı olacağı üzerinde tahminde bulunmuştur.

Buna göre, Ahmet'in tahminlerinin altısının da tutmama olasılığı ve altısının da tutmadığı kaç tane durum sayısının olduğunu bulalım.

$$\frac{1}{0!} - \frac{1}{1!} + \frac{1}{2!} - \frac{1}{3!} + \frac{1}{4!} - \frac{1}{5!} + \frac{1}{6!} = \frac{1}{2} - \frac{1}{6} + \frac{1}{24} - \frac{1}{120} + \frac{1}{720} = \frac{360 - 120 + 30 - 6 + 1}{720} = \frac{265}{720} = \frac{53}{144}$$

Tahminlerin altısının da tutmama olasılığı $\frac{53}{144}$ bulunur.

Tahminlerin altısının da tutmadığı $6! \cdot \frac{53}{144} = 720 \cdot \frac{53}{144} = 265$ farklı durum vardır.

ÖRNEK - 19

3 evli çift bir sırada yanyana oturacaktır. Buna göre,

- a) Hiçbir eşin yanyana olmaması koşuluyla
- b) Sadece bir eşin yanyana olması koşuluyla
- c) En az bir eşin yanyana olması koşuluyla

kaç farklı şekilde oturabilirler?

3 evli çift yani 6 kişi bir sıraya $S_0 = 6! = 720$ farklı şekilde oturabilir.

1 evli çift yanyana diğerleri rastgele $S_1 = \binom{3}{1} \cdot 5! \cdot 2! = 720$ farklı şekilde oturabilir.

2 evli çift yanyana diğerleri rastgele $S_2 = \binom{3}{2} \cdot 4! \cdot 2! \cdot 2! = 288$ farklı şekilde oturabilir.

3 evli çift yanyana $S_3 = \binom{3}{3} \cdot 3! \cdot 2! \cdot 2! \cdot 2! = 48$ farklı şekilde oturabilir.

- a) Düzensizlik sorulmaktadır.

$$S_0 - S_1 + S_2 - S_3 = 720 - 720 + 288 - 48 = 240$$

$$b) E_1 = \binom{1}{0} S_1 - \binom{2}{1} S_2 + \binom{3}{2} S_3 = 720 - 576 + 144 = 288$$

$$c) L_1 = \binom{0}{0} S_1 - \binom{1}{0} S_2 + \binom{2}{0} S_3 = 720 - 288 + 48 = 480$$

ÖRNEK - 20

5 kişi bir eve girerken ceketlerini rastgele askılığa asıyor. Daha sonra evden çıkışken herkes askılıktan rastgele birer ceket alıyor.

- a) Hiçbirinin kendi ceketini almamış olması
  - b) Sadece iki tanesinin kendi ceketini almış olması
  - c) En az üçünün kendi ceketini almış olması
- kaç farklı durumda gerçekleşir?**

5 kişi ceketlerini $S_0 = 5! = 120$ farklı şekilde alabilir.

1 kişi kendi ceketini alıp diğerleri rastgele $S_1 = \binom{5}{1} \cdot 4! = 120$ farklı şekilde alabilir.

2 kişi kendi ceketini alıp diğerleri rastgele $S_2 = \binom{5}{2} \cdot 3! = 60$ farklı şekilde alabilir.

3 kişi kendi ceketini alıp diğerleri rastgele $S_3 = \binom{5}{3} \cdot 2! = 20$ farklı şekilde alabilir.

4 kişi kendi ceketini alıp diğerleri rastgele $S_4 = \binom{5}{4} \cdot 1! = 5$ farklı şekilde alabilir.

5 kişi kendi ceketini $S_5 = 1$ farklı şekilde alabilir.

- a) Düzensizlik sorulmaktadır.

I. yol:

$$S_0 - S_1 + S_2 - S_3 + S_4 - S_5 = 120 - 120 + 60 - 20 + 5 - 1 = 44$$

II. yol:

$$5! \left(\frac{1}{0!} - \frac{1}{1!} + \frac{1}{2!} - \frac{1}{3!} + \frac{1}{4!} - \frac{1}{5!} \right) = 44$$

$$b) E_2 = \binom{2}{0} S_2 - \binom{3}{1} S_3 + \binom{4}{2} S_4 - \binom{5}{3} S_5 = 60 - 60 + 30 - 10 = 20$$

$$c) L_3 = \binom{2}{2} S_3 - \binom{3}{2} S_4 + \binom{4}{2} S_5 = 20 - 15 + 6 = 11$$

ÖRNEK - 21

BEBEK MAMASI kelimelerinin harfleri

- a) Aynı harflerin yanyana gelmemesi koşuluyla
- b) Sadece iki çift aynı harf yanyana gelmesi koşuluyla
- c) En az iki çift aynı harf yanyana gelmesi koşuluyla

kaç farklı şekilde sıralanırlar?

Harfleri gruplayalım.

(BB), (EE), (MM), (AA), K, S, I

$$S_0 = \frac{11!}{(2!)^4}$$

Bir çift aynı harf yanyana diğerleri rastgele, $S_1 = \binom{4}{1} \cdot \frac{10!}{(2!)^3}$ farklı şekilde sıralanır.

İki çift aynı harf yanyana diğerleri rastgele, $S_2 = \binom{4}{2} \cdot \frac{9!}{(2!)^2}$ farklı şekilde sıralanır.

Üç çift aynı harf yanyana diğerleri rastgele, $S_3 = \binom{4}{3} \cdot \frac{8!}{2!}$ farklı şekilde sıralanır.

Dört çift aynı harf yanyana diğerleri rastgele, $S_4 = 7!$

a) Düzensizlik sorulmaktadır.

$$S_0 - S_1 + S_2 - S_3 + S_4 = \frac{11!}{(2!)^4} - \binom{4}{1} \frac{10!}{(2!)^3} + \binom{4}{2} \frac{9!}{(2!)^2} - \binom{4}{3} \frac{8!}{2!} + 7!$$

$$b) E_2 = \binom{2}{0} S_2 - \binom{3}{1} S_3 + \binom{4}{2} S_4 = \binom{2}{0} \cdot \binom{4}{2} \cdot \frac{9!}{(2!)^2} - \binom{3}{1} \cdot \binom{4}{3} \cdot \frac{8!}{2!} + \binom{4}{2} \cdot 7!$$

$$c) L_2 = \binom{1}{1} S_2 - \binom{2}{1} S_3 + \binom{3}{2} S_4 = \binom{1}{1} \cdot \binom{4}{2} \cdot \frac{9!}{(2!)^2} - \binom{2}{1} \cdot \binom{4}{3} \cdot \frac{8!}{2!} + \binom{3}{2} \cdot 7!$$

ÖRNEK - 22

$s(A) = 8$, $s(B) = 5$ olduğuna göre A dan B ye kaç farklı

- a) Örten fonksiyon tanımlanabilir?
- b) Görüntü kümesinde sadece 3 eleman olan fonksiyon tanımlanabilir?
- c) Görüntü kümesinde en fazla 3 eleman olan fonksiyon tanımlanabilir?

A kümesindeki elemanlar

B kümesindeki elemanlarla $S_0 = 5^8$ farklı şekilde eşleşebilir.

B kümesindeki 1 eleman açıkta kalıp diğerleriyle $S_1 = \binom{5}{1} \cdot 4^8$ farklı şekilde eşleşebilir.

B kümesindeki 2 eleman açıkta kalıp diğerleriyle $S_2 = \binom{5}{2} \cdot 3^8$ farklı şekilde eşleşebilir.

B kümesindeki 3 eleman açıkta kalıp diğerleriyle $S_3 = \binom{5}{3} \cdot 2^8$ farklı şekilde eşleşebilir.

B kümesindeki 4 eleman açıkta kalıp diğerleriyle $S_4 = \binom{5}{4} \cdot 1^8$ farklı şekilde eşleşebilir.

a) $S_0 - S_1 + S_2 - S_3 + S_4 = 5^8 - \binom{5}{1} \cdot 4^8 + \binom{5}{2} \cdot 3^8 - \binom{5}{3} \cdot 2^8 + \binom{5}{4} \cdot 1^8$

b) Görüntü kümesinde 3 eleman olması B kümesinde sadece 2 elemanın açıkta kalması demektir. Değer kümesini de sadece 2 elemanlı açıkta kalması istendiğinden E_2 sorulmaktadır.

I. yol

$$E_2 = \binom{2}{0} \cdot S_2 - \binom{3}{1} \cdot S_3 + \binom{4}{2} \cdot S_4 = \binom{2}{0} \cdot \binom{5}{2} \cdot 3^8 - \binom{3}{1} \cdot \binom{5}{3} \cdot 2^8 + \binom{4}{2} \cdot \binom{5}{4} \cdot 1^8$$

II. yol

E_2 bulunurken B kümesinden 2 eleman açıkta kalacak yani sadece 3 eleman kullanılacak. B kümesinden 3 eleman $\binom{7}{3}$ farklı şekilde seçilir. Daha sonra bu 3 elemanın tamamı kullanılır. Yani A kümesinden 3 elemanlı kümeye örten fonksiyon sayısı bulunur. 10 elemanlı bir kümeden 3 elemanlı bir kümeye örten fonksiyon sayısı

$$3^{10} - \binom{3}{1} \cdot 2^{10} + \binom{3}{2} \cdot 1^{10} \text{ olur. Bu durumda } \binom{7}{3} \left[3^{10} - \binom{3}{1} \cdot 2^{10} + \binom{3}{2} \cdot 1^{10} \right] \text{ bulunur.}$$

c) Görüntü kümesinde en fazla 3 eleman olması B kümesinde en az 2 elemanın açıkta kalması demektir. Değer kümesinde en az 2 elemanın açıkta kalması istendiğinden L_2 sorulmaktadır.

$$L_2 = \binom{1}{1} \cdot S_2 - \binom{2}{1} \cdot S_3 + \binom{4}{1} \cdot S_4 = \binom{1}{1} \cdot \binom{5}{2} \cdot 3^8 - \binom{2}{1} \cdot \binom{5}{3} \cdot 2^8 + \binom{4}{1} \cdot \binom{5}{4} \cdot 1^8$$

ÖRNEK - 23

3 özdeş matematik, 3 özdeş fizik, 3 özdeş kimya kitabı aynı branştan kitapların üç tanesi yanyana gelmemesi koşuluyla bir rafa kaç farklı şekilde dizilir?

- A) 960   B) 1200   C) 1314   D) 1453   E) 1856

9 kitap $S_0 = \frac{9!}{3! \cdot 3! \cdot 3!}$ farklı şekilde rafa dizilir.

Matematik, Fizik ya da Kimya kitaplarından herhangi bir branştaki kitaplar yanyana diğerleri rastgеле,

$$\begin{array}{c} \boxed{\text{MMM}} \quad \boxed{\text{FFF}} \quad \boxed{\text{KKK}} \\ 1 \end{array}$$

$$S_1 = \binom{3}{1} \cdot \frac{7!}{3! \cdot 3!} \text{ farklı şekilde dizilir.}$$

Herhangi iki branştaki kitaplar yanyana diğerleri rastgеле;

$$\begin{array}{c} \boxed{\text{MMM}} \quad \boxed{\text{FFF}} \quad \boxed{\text{KKK}} \\ 1 \quad 1 \end{array}$$

$$S_2 = \binom{3}{2} \cdot \frac{5!}{3!} \text{ farklı şekilde dizilir.}$$

Üç branştaki kitaplar yanyana

$$\begin{array}{c} \boxed{\text{MMM}} \quad \boxed{\text{FFF}} \quad \boxed{\text{KKK}} \\ 1 \qquad \qquad \qquad 1 \qquad \qquad \qquad 1 \end{array}$$

$S_3 = 3!$ farklı şekilde dizilir.

$$S_0 - S_1 + S_2 - S_3$$

$$= \frac{9!}{3!.3!.3!} - \binom{3}{1} \frac{7!}{3!.3!} + \binom{3}{2} \cdot \frac{5!}{3!} - 3!$$

$$= 1680 - 420 + 60 - 6 = 1314 \text{ bulunur.}$$

Cevap : C

ÖRNEK - 24

5 özdeş hediye 3 kişiye kaç farklı şekilde dağıtılabılır?

- A) 10   B) 15   C) 21   D) 35   E) 45

5 özdeş hediye $\otimes$, $\otimes$, $\otimes$, $\otimes$, $\otimes$ şeklinde olsun. Bu hediyeleri 3 kişiye aşağıdaki şekilde bazı örnekleri verildiği üzere dağıtalım.

1. kişi	2. kişi	3. kişi	
$\otimes\otimes$	$\otimes\otimes$	$\otimes$	1. kişi 2 tane 2. kişi 2 tane 3. kişi 1 tane
$\otimes$	$\otimes\otimes\otimes$	$\otimes$	1. kişi 1 tane 2. kişi 3 tane 3. kişi 1 tane
$\otimes$	$\otimes\otimes$	$\otimes\otimes$	1. kişi 1 tane 2. kişi 2 tane 3. kişi 2 tane
$\otimes\otimes\otimes$		$\otimes\otimes$	1. kişi 3 tane 2. kişi 0 tane 3. kişi 2 tane
	$\otimes\otimes$	$\otimes\otimes\otimes$	1. kişi 0 tane 2. kişi 2 tane 3. kişi 3 tane

Yukarıda görüleceği üzere 5 özdeş hediyeyi 3 kişiye dağıtırken iki tane | ve beş tane $\otimes$ karakterinin yer değişim sayısını bulunmalıdır.

$\otimes, \otimes, \otimes, \otimes, \otimes, |, |$ in yer değişim sayısını təkrarlı permütasyondan $\frac{7!}{5!.2!} = 21$ şeklinde buluruz.

$\frac{7!}{5!.2!} = \binom{7}{5} = \binom{7}{2}$ olduğundan bu çözümü formülleştirecek olursak

H tane özdeş hediye n kişiye

$\binom{H+n-1}{H}$ veya $\binom{H+n-1}{n-1}$ farklı şekillerde dağıtilır.

Çözümü formülden yapacak olursak

H= özdeş hediye sayısı = 5

n = Kişi sayısı = 3

$\binom{H+n-1}{H} = \binom{5+3-1}{5} = \binom{7}{5} = \binom{7}{2} = 21$ bulunur.

Cevap : C

ÖRNEK - 25

10 özdeş hediye 7 kişiye kaç farklı şekilde dağıtılabılır?

- A) $\binom{17}{5}$ B) $\binom{17}{6}$ C) $\binom{17}{7}$
 D) $\binom{16}{7}$ E) $\binom{16}{10}$

$$H = 10 \\ n = 7 \\ \binom{H+n-1}{H} = \binom{16}{10}$$

Cevap : E

ÖRNEK - 26

20 özdeş hediye, 4 kişiye her birine en az birer hediye verilmesi koşuluyla kaç farklı şekilde dağıtılabılır?

- A) $\binom{20}{3}$ B) $\binom{20}{10}$ C) $\binom{19}{4}$
 D) $\binom{19}{10}$ E) $\binom{19}{16}$

4 kişinin herbirine en az birer hediye verileceğinden 20 özdeş hediyenin 4 tanesi herbirine birer tane olacak şekilde dağıtılır. Daha sonra kalan 16 hediyesi 4 kişiye istediğimiz gibi dağıtabiliriz.

$$H = 16 \\ n = 4 \\ \binom{H+n-1}{H} = \binom{19}{16}$$

Cevap : E

ÖRNEK - 27

30 tane özdeş hediye 5 kişiden üçüne en az dörder, ikisine en az yedişer tane verilmesi koşuluyla beş kişiye kaç farklı şekilde dağıtolabilir?

- A) 70   B) 90   C) 120   D) 180   E) 210

5 kişiden üçüne en az dörder = $4 + 4 + 4 = 12$ tane
 ikisine en az yedişer = $7 + 7 = 14$ tane
 yani $12 + 14 = 26$ tanesi dağıtıldıktan sonra geriye kalan $30 - 26 = 4$ tanesini istediğimiz şekilde dağıtabiliriz.

$$H = 4 \\ n = 5 \\ \binom{H+n-1}{H} = \binom{8}{4} = 70 \text{ bulunur.}$$

CEVAP : A

ÖRNEK - 28

$a + b + c + d = 7$ olacak şekilde kaç farklı (a, b, c, d) doğal sayı sıralı dörtlüsü vardır?

- A) 60   B) 90   C) 120   D) 180   E) 240

$$H = 7 \\ n = 4 \\ \binom{H+n-1}{H} = \binom{10}{7} = 120$$

Cevap : C

ÖRNEK - 29

$a + b + c + d + e = 9$ olacak şekilde kaç farklı (a, b, c, d, e) pozitif tam sayı sıralı beşlisi vardır?

- A) 48   B) 60   C) 70   D) 96   E) 120

Pozitif tamsayı istendiğinden a, b, c, d ve e ye birer tane hediye verilip kalan $9 - 5 = 4$ tane hediyesi istediğimiz şekilde dağıtabiliriz.

$$H = 4 \\ n = 5 \\ \binom{H+n-1}{H} = \binom{8}{4} = 70$$

Cevap : C

ÖRNEK - 30

$a > 3$, $b \geq 5$, $c > 1$ ve $a + b + c = 15$ olacak şekilde kaç farklı (a, b, c) pozitif tam sayı sıralı üçlüsü bulunur?

- A) 15   B) 28   C) 36   D) 45   E) 54

$$a + b + c = 15$$

a ya 4, b ye 5, c ye 2 verildikten sonra

$15 - (4 + 5 + 2) = 4$ geriye kalan 4 taneyi dağıtalım.

$$H = 4$$

$$n = 3 \quad \binom{H+n-1}{H} = \binom{6}{4} = 15$$

$$a + b + c = 15 \text{ eşitliğinde}$$

$$a = x + 4, \quad x \in \mathbb{N}$$

$$b = y + 5, \quad y \in \mathbb{N}$$

$$c = z + 2, \quad z \in \mathbb{N}$$

$$a + b + c = 15$$

$$x + 4 + y + 5 + z + 2 = 15$$

$$x + y + z = 4$$

$$H = 4$$

$$n = 3$$

$$\binom{H+n-1}{H} = \binom{6}{4} = 15$$

Cevap : A

ÖRNEK - 31

$$a \geq 5, \quad b \geq -2, \quad c > 3$$

$a + b + c = 15$ olacak şekilde kaç farklı (a, b, c) tam sayı sıralı üçlüsü vardır?

- A) 30   B) 45   C) 60   D) 75   E) 90

$$a + b + c = 15 \text{ eşitliğinde}$$

$$a = x + 5, \quad x \in \mathbb{N}$$

$$b = y - 2, \quad y \in \mathbb{N}$$

$$c = z + 4, \quad z \in \mathbb{N} \text{ olsunlar}$$

$$a + b + c = 15$$

$$x + 5 + y - 2 + z + 4 = 15$$

$$x + y + z = 8$$

$$H = 8$$

$$n = 3 \quad \binom{H+n-1}{H} = \binom{10}{8} = 45 \text{ bulunur.}$$

Cevap : B

ÖRNEK - 32

$$x_i \geq 5 \text{ olacak şekilde}$$

$$x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 = 32 \quad \text{olan kaç farklı}$$

$(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5)$ pozitif tam sayı sıralı beşlisi vardır?

- A) 60   B) 90   C) 180   D) 260   E) 330

$$x_1 = a + 5, \quad a \in \mathbb{N}$$

$$x_2 = b + 5, \quad b \in \mathbb{N}$$

$$x_3 = c + 5, \quad c \in \mathbb{N}$$

$$x_4 = d + 5, \quad d \in \mathbb{N}$$

$$x_5 = e + 5, \quad e \in \mathbb{N}$$

$$x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 = 32$$

$$a + b + c + d + e = 7$$

$$H = 7$$

$$n = 5 \quad \binom{H+n-1}{H} = \binom{11}{7} = 330 \text{ bulunur.}$$

Cevap : E

ÖRNEK - 33

$x_i < 5$ ve $x_1 + x_2 + x_3 + x_4 = 12$ olan kaç farklı (x_1, x_2, x_3, x_4) doğal sayı sıralı dörtlüsü vardır?

- A) 35   B) 50   C) 60   D) 90   E) 120

12 özdeş hediye 4 kişiye $S_0 = \binom{15}{12}$ farklı şekilde dağıtılmış. Sayılardan herhangi birisi 5 ya da 5 ten büyük olsun.

$$x_1 = 5 + a, a \in \mathbb{N}$$

$$x_1 + x_2 + x_3 + x_4 = 12$$

$$\downarrow$$

$$5 + a$$

$$a + x_2 + x_3 + x_4 = 7$$

7 özdeş hediye 4 kişiye $\binom{10}{7}$ farklı şekilde dağıtılmış.

$$S_1 = \binom{4}{1} \cdot \binom{10}{7}$$

Sayılarından herhangi ikisi 5 ya da 5 ten büyük olsun.

$$\left. \begin{array}{l} x_1 = 5 + a, a \in \mathbb{N} \\ x_2 = 5 + b, b \in \mathbb{N} \end{array} \right\} \text{olsun.}$$

$$\begin{matrix} x_1 + x_2 + x_3 + x_4 = 12 \\ \downarrow \quad \downarrow \\ 5 + a \quad 5 + b \end{matrix}$$

$$a + b + x_3 + x_4 = 2$$

2 özdeş hediye 4 kişiye $\binom{5}{2}$ farklı şekilde dağıtılmış.

$$S_2 = \binom{4}{2} \cdot \binom{5}{2}$$

$$\begin{aligned} S_0 - S_1 + S_2 &= \binom{15}{12} - \binom{4}{1} \cdot \binom{10}{7} + \binom{4}{2} \cdot \binom{5}{2} \\ &= 455 - 480 + 60 = 35 \text{ bulunur.} \end{aligned}$$

Cevap : A

ÖRNEK - 34

$3 \leq x_i \leq 6$ ve $x_1 + x_2 + x_3 + x_4 = 21$, olacak şekilde kaç farklı (x_1, x_2, x_3, x_4) tam sayı sıralı dörtlüsü vardır?

- A) 10   B) 20   C) 30   D) 60   E) 90

$$x_1 = a + 3, a \leq 3, a \in \mathbb{N}$$

$$x_2 = b + 3, b \leq 3, b \in \mathbb{N}$$

$$x_3 = c + 3, c \leq 3, c \in \mathbb{N}$$

$$x_4 = d + 3, d \leq 3, d \in \mathbb{N}$$

$$x_1 + x_2 + x_3 + x_4 = 21$$

$$a + b + c + d + 12 = 21$$

$$a + b + c + d = 9$$

$$a + b + c + d = 9, (a \leq 3, b \leq 3, c \leq 3, d \leq 3)$$

9 özdeş hediye 4 kişiye

$$S_0 = \binom{12}{9} \text{ farklı şekilde dağıtılmış.}$$

Dört farklı harften birisi $a = x + 4, x \in \mathbb{N}$ olsun.

$$x + b + c + d = 5$$

$$S_1 = \binom{4}{1} \cdot \binom{8}{5}$$

Dört farklı harften ikisi

$$a = x + 4, x \in \mathbb{N}$$

$$b = y + 4, y \in \mathbb{N}$$

$$x + y + c + d = 1$$

$$S_2 = \binom{4}{2} \cdot \binom{4}{1}$$

$$S_0 - S_1 + S_2 = \binom{12}{9} - \binom{4}{1} \cdot \binom{8}{5} + \binom{4}{2} \cdot \binom{4}{1}$$

$$= 220 - 224 + 24 = 20 \text{ bulunur.}$$

Cevap : B

PERMÜTASYON, KOMBİNASYON, BİNOM, OLASILIK (ÖZEL)

ÖRNEK - 35

Fiyatları 30 lira, 40 lira, 50 lira veya 60 lira olan dört çeşit gömlekten yeterli sayıda bulunduğu bir mağazadan 400 liraya 10 tane gömlek alınacaktır.

Bu gömleklerin herbir çeşidinden en az birer gömlek alınması koşuluyla kaç farklı seçim yapılabilir?

- A) 24662   B) 36452   C) 54240
 D) 60760   E) 72952

30, 40, 50, 60 ve 400 sayılarını 10 ile sadeleştirelim.
 3, 4, 5, 6 ve 40 bulunur.

Bu durumda fiyatları 3 lira, 4 lira, 5 lira veya 6 lira olan gömleklerin herbirinden en az birer tane alacak kişi 40 lira parasıyla kaç gömlek alacağını bulacağız.

$$x_1 + x_2 + x_3 + \dots + x_{10} = 40, \quad 3 \leq x_i \leq 6$$

$$\left. \begin{array}{l} x_1 = y_1 + 3 \\ x_2 = y_2 + 3 \\ x_3 = y_3 + 3 \\ \vdots \\ x_{10} = y_{10} + 3 \end{array} \right\} \quad 0 \leq y_i \leq 3$$

$$(y_1 + 3) + (y_2 + 3) + (y_3 + 3) + \dots + (y_{10} + 3) = 40$$

$$y_1 + y_2 + y_3 + \dots + y_{10} = 10 \quad 0 \leq y_i \leq 3$$

10 özdeş hediye 10 kişiye $S_0 = \binom{19}{8}$ farklı şekilde dağıtıllır.

y_i lerden herhangi birisi 4 ya da 4 ten büyük olsun.

$$y_1 + y_2 + y_3 + \dots + y_{10} = 10$$

↓

$$4 + a$$

$$a + y_2 + y_3 + \dots + y_{10} = 6$$

6 özdeş hediye 10 kişiye $\binom{15}{6}$ farklı şekilde dağıtıllır.

$$S_1 = \binom{10}{1} \cdot \binom{15}{6}$$

y_i lerden herhangi ikisi 4 ya da 4 ten büyük olsun.

$$y_1 + y_2 + y_3 + \dots + y_{10} = 10$$

↓

$$4 + a$$

$$a + b + y_3 + \dots + y_{10} = 2$$

2 özdeş hediye 10 kişiye $\binom{11}{2}$ farklı şekilde dağıtıllır.

$$S_2 = \binom{10}{2} \cdot \binom{11}{2}$$

$$S_0 - S_1 + S_2 = \binom{19}{8} - \binom{10}{1} \cdot \binom{15}{6} + \binom{10}{2} \cdot \binom{11}{2}$$

$$= 75582 - 5005 + 2475 = 72952 \text{ bulunur.}$$

Cevap : E

ÖRNEK - 36

İç açıları en az 55° er derece olup iç açılarının her biri tam sayı olan ve çevreleri sabit kaç farklı ABC üçgeni vardır?

- A) 36   B) 48   C) 72   D) 96   E) 136

Açıların her birini özdeş hediye gibi düşünelim.

Üçgenin iç açıları x, y ve z olsun.

$x + y + z = 180^\circ$ olduğundan 180 özdeş hediyeyi 3 kişiye her birine en az 55° er hediye verilmesi koşuluyla dağıtacağız. Her birine 55° er hediye verilirse

$$55 \cdot 3 = 165$$

$$180 - 165 = 15$$

kalan 15 hediyeyi 3 kişiye istediğimiz şekilde dağıtabiliriz.

$$H = 15 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{17}{15} = 136 \text{ bulunur.}$$

$$n = 3$$

Cevap : E

ÖRNEK - 37

a, b, c, d, e, f doğal sayılardır.

$$a + b + c = 4$$

$$d + e + f = 6$$

olduğuna göre kaç farklı (a, b, c, d, e, f) sıralı altılısı vardır?

- A) 120   B) 360   C) 420   D) 600   E) 720

$$a + b + c = 4$$

$$H = 4 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{6}{4} = 15$$

$$n = 3$$

$$d + e + f = 6$$

$$H = 6 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{8}{6} = 28$$

$$n = 3$$

15 farklı (a, b, c) üçlüsünün her biri için 28 farklı (d, e, f) sıralı üçlüsü bulunacağından, $15 \cdot 28 = 420$ bulunur.

Cevap : C

ÖRNEK - 38

$a + b + c \leq 10$ eşitsizliğini sağlayan kaç farklı (a, b, c) doğal sayı sıralı üçlüsü vardır?

- A) $\binom{10}{2}$ B) $\binom{11}{2}$ C) $\binom{12}{3}$ D) $\binom{13}{2}$ E) $\binom{13}{3}$

$$a + b + c = 10$$

$$H = 10 \\ n = 3 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{12}{10} = \binom{12}{2}$$

$$a + b + c = 9 \Rightarrow \binom{11}{9} = \binom{11}{2}$$

$$a + b + c = 8 \Rightarrow \binom{10}{8} = \binom{10}{2}$$

⋮

$$a + b + c = 1 \Rightarrow \binom{3}{1} = \binom{3}{2}$$

$$a + b + c = 0 \Rightarrow \binom{2}{0} = \binom{2}{2}$$

$$\binom{a}{a} + \binom{a+1}{a} + \binom{a+2}{a} + \dots + \binom{a+b}{a} = \binom{a+b+1}{a+1}$$

olduğundan

$$\binom{2}{2} + \binom{3}{2} + \binom{4}{2} + \dots + \binom{11}{2} + \binom{12}{2} = \binom{12+1}{2+1} = \binom{13}{3}$$

bulunur.

$a + b + c \leq 10$ ifadesini herhangi bir d doğal sayısı için

$a + b + c + d = 10$ şeklinde yazabiliriz

Çünkü $d = 0$ için $a + b + c = 10$

$d = 1$ için $a + b + c = 9$

⋮

⋮

$d = 10$ için $a + b + c = 0$

$a + b + c \leq 10$ şartını sağlıyor.

$a + b + c + d = 10$ şartını sağlayan kaç farklı (a, b, c, d) doğal sayı dörtlüsü bulunabilir.

$$H = 10 \\ n = 4 \quad \binom{H+n-1}{H} = \binom{13}{10} = \binom{13}{3}$$

Cevap : E

ÖRNEK - 39

$A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesinin 3 elemanlı alt kümelerinin kaç tanesinin elemanları ardışık sayılar icermez?

- A) 35   B) 42   C) 48   D) 55   E) 60

$\{x_1, x_2, x_3\}$ A kümesinin içinde ardışık sayılar içermeyen alt kümesi ve $x_1 < x_2 < x_3$ olsun.

$$1 \leq x_1 < x_2 < x_3 \leq 9$$

x_1 ile x_2 ardışık sayılar olmayacağından x_1 ile x_2 arasındaki fark 1 olamaz.

$x_2 - x_1 \geq 2$ olmalıdır. Aynı şekilde $x_3 - x_2 \geq 2$ olmalıdır.

$$\begin{array}{r} x_1 - 1 = a \geq 0 \\ x_2 - x_1 = b \geq 2 \\ x_3 - x_2 = c \geq 2 \\ + \quad 9 - x_3 = d \geq 0 \\ \hline 8 = a + b + c + d \end{array}$$

$b \geq 2$ ve $c \geq 2$ olduğundan

$$8 = a + b + c + d \\ \quad \quad \quad \downarrow \quad \quad \quad \downarrow \\ \quad \quad \quad p+2 \quad k+2$$

$$4 = a + p + k + d$$

$$H = 4 \\ n = 4 \quad \binom{H+n-1}{H} = \binom{7}{4} = \binom{7}{3} = 35 \text{ bulunur.}$$

Bu sorunun çözümünü genelleyecek olursak,

$\{1, 2, 3, \dots, n\}$ elemanlı kümənin r elemanlı alt kümelerinin kaç tanesinin elemanları ardışık sayılar içermeyeceğini formülleştirelim.

$$1 \leq x_1 < x_2 < x_3 < \dots < x_r \leq n$$

$$x_1 - 1 = c_1 \geq 0$$

$$x_2 - x_1 = c_2 \geq 2$$

$$x_3 - x_2 = c_3 \geq 2$$

⋮

$$+ \quad n - x_r = c_{r+1} \geq 0$$

$$\begin{array}{r} n - 1 = c_1 + c_2 + c_3 + \dots + c_r + c_{r+1} \\ \quad \quad \quad \downarrow \quad \quad \quad \downarrow \quad \quad \quad \downarrow \\ \quad \quad \quad 2 + d_1 \quad 2 + d_2 \quad 2 + d_r \end{array}$$

$$H = n - 2r + 1$$

$$n = r + 1$$

$$\binom{H+n-1}{H} = \binom{n-r+1}{n-2r+1} = \binom{n-r+1}{r}$$

n elemanlı kümenin r elemanlı içinde ardışık sayılar içermeyen alt kümelerinin sayısı $\binom{n-r+1}{r}$ dir.

Soruda

$$n = 9$$

$$r = 3$$

$$\binom{n-1+1}{r} = \binom{9-3+1}{3} = \binom{7}{3} = 35 \text{ bulunur.}$$

Cevap : A

ÖRNEK - 40

1000 den küçük doğal sayıların kaç tanesinde rakamlar toplamı 8 dir?

- A) 20   B) 30   C) 45   D) 60   E) 72

1000 den küçük doğal sayılar en fazla üç basamaklı olur. Bu sayıları abc ile gösterelim. abc sayısında a, b ve c rakamları 0 olabilir. Çünkü 1000 den küçük doğal sayılar üç, iki ve bir basamaklı olabilir.

$a + b + c = 8$ şartını sağlayan,

(a, b, c) doğal sayı üçlerinin sayısını bulalım.

$$H = 8 \\ n = 3 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{10}{8} = 45 \text{ bulunur.}$$

Cevap : C

ÖRNEK - 41

1000 den küçük doğal sayıların kaç tanesinde rakamlar toplamı 13 tür?

- A) 40   B) 75   C) 90   D) 105   E) 120

Bu sayıları abc ile gösterelim.

$$a \leq 9$$

$$b \leq 9$$

$c \leq 9$ Şartlarını sağlayan $a + b + c = 13$ olan doğal sayı üçlerinin sayısını bulacağız.

$$a + b + c = 13$$

$$H = 13 \\ n = 3 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{15}{13} = \binom{15}{2} = 105$$

a, b ve c harflerinden herhangi birisi 9 dan büyük olsun.

$$a = 10 + x \text{ alalım.}$$

$$a + b + c = 13$$

$$\downarrow$$

$$10 + x$$

$$x + b + c = 3$$

$$H = 3 \\ n = 3 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{5}{3} = 10$$

b veya c de 9 dan büyük olabilir.

$3 \cdot 10 = 30$ tane sayı yukarıdaki şartı sağlamadığından

$$105 - 30 = 75 \text{ bulunur.}$$

Cevap : B

ÖRNEK - 42

8 kişi, üç sıraya her sıraya en az bir kişi oturması koşuluyla kaç farklı şekilde oturabilirler?

- A) 6!   B) 5 . 6!   C) 7!   D) 21 . 8!   E) 10!

İlk olarak kişileri özdeş kabul edelim. Her sıraya 1 kişi oturduktan sonra kalan $8 - 3 = 5$ kişi üç sıraya

$$H = 5$$

$$n = 3 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{7}{5} = 21 \text{ farklı şekilde oturabilir.}$$

Kişiler özdeş olmadığından 21 farklı durumda her bir durum için $8!$ farklı sıralama oluşur.

$$21 \cdot 8!$$

Cevap : D

ÖRNEK - 43

6 farklı hediye 3 kişiye her birine en az birer hediye verilmesi koşuluyla kaç farklı şekilde dağıtılabılır?

- A) 120   B) 150   C) 240   D) 460   E) 540

$$S_1 = 3^6$$

$$1 \text{ kişi hediye almasın} = S_2 = \binom{3}{1} \cdot 2^6$$

$$2 \text{ kişi hediye almasın} = S_3 = \binom{3}{2} \cdot 1^6$$

$$\begin{aligned} S_1 - S_2 + S_3 &= 3^6 - \binom{3}{1} \cdot 2^6 + \binom{3}{2} \cdot 1^6 \\ &= 729 - 192 + 3 \\ &= 540 \end{aligned}$$

Cevap : E

" Bu soru şu şekilde de sorulabilirdi.

6 elemanlı bir kümeden 3 elemanlı bir kümeye tanımlanabilecek örten fonksiyon sayısı kaçtır?"

ÖRNEK - 44

5 tane özdeş matematik, 2 tane farklı kimya, 1 fizik kitabı üç öğrenciye kaç farklı şekilde dağıtılabılır?

- A) 120   B) 240   C) 360   D) 485   E) 567

İlk olarak 5 özdeş matematik kitabını 3 öğrenciye dağıtalım.

$$\begin{aligned} H &= 5 \\ n &= 3 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{7}{5} = 21 \end{aligned}$$

2 farklı kimya kitabı 3 öğrenciye

$3 \cdot 3 = 9$ farklı şekilde dağıtılabılır.

1 fizik kitabı 3 öğrenciye 3 farklı şekilde dağıtılabılır.
Toplam durum sayısı = $21 \cdot 9 \cdot 3 = 567$

Cevap : E

ÖRNEK - 45

Bileşenlerinin çarpımı 96 olan kaç farklı (a, b, c) doğal sayı üçlüsü yazılabilir?

- A) 24   B) 36   C) 51   D) 63   E) 75

$$96 = 2^5 \cdot 3$$

İlk olarak 5 özdeş 2 sayısını a, b veya c ye dağıtalım.

$$\begin{aligned} H &= 5 \\ n &= 3 \quad \binom{n+H-1}{H} = \binom{7}{5} = 21 \end{aligned}$$

3 sayısını a, b veya c ye 3 farklı şekilde dağıtabiliriz.
Toplam durum sayısı $21 \cdot 3 = 63$ bulunur.

Cevap : D

ÖRNEK - 46

$\binom{8}{2} + \binom{8}{3} + \binom{9}{4}$ işleminin sonucu aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) $\binom{10}{3}$ B) $\binom{10}{4}$ C) $\binom{10}{5}$ D) $\binom{11}{3}$ E) $\binom{11}{4}$

$$\binom{x}{a} + \binom{x}{a+1} = \binom{x+1}{a+1} \text{ eşitliğini ispatlayalım.}$$

$$\binom{x}{a} + \binom{x}{a+1} = \frac{x!}{a!(x-a)!} + \frac{x!}{(a+1)!(x-a-1)!}$$

$$\frac{(a+1) \cdot x! + (x-a) \cdot x!}{(a+1)! \cdot (x-a) \cdot (x-a-1)!}$$

$$\frac{x! \cdot (a+1+x-a)}{(a+1)! \cdot (x-a)!} = \frac{(x+1) \cdot x!}{(a+1)! \cdot (x-a)!}$$

$$= \frac{(x+1)!}{(a+1)! \cdot (x-a)!} = \binom{x+1}{a+1} \text{ olur.}$$

$$\binom{x}{a} + \binom{x}{a+1} = \binom{x+1}{a+1} \text{ olduğundan,}$$

$$\binom{8}{2} + \binom{8}{3} = \binom{9}{3}$$

$$= \underbrace{\binom{8}{2} + \binom{8}{3}}_{\binom{9}{3}} + \binom{9}{4} = \binom{9}{3} + \binom{9}{4} = \binom{10}{4}$$

Cevap : B

ÖRNEK - 47

$\binom{10}{5} + \binom{11}{5} + \binom{12}{5}$ işleminin sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

A) $\binom{13}{7} - \binom{10}{4}$

B) $\binom{13}{6}$

C) $\binom{13}{7}$

D) $\binom{12}{6} + \binom{13}{7}$

E) $\binom{14}{6} - 1$

$$\binom{11}{5} = \binom{11}{6}, \quad \binom{12}{5} = \binom{12}{7}$$

$$\binom{10}{5} + \binom{11}{5} + \binom{12}{5} = \binom{10}{5} + \binom{11}{6} + \binom{12}{7} = x \text{ olsun.}$$

eşitliğinin her iki tarafına $\binom{10}{4}$ eklenirse

$$\underbrace{\binom{10}{4} + \binom{10}{5} + \binom{11}{6} + \binom{12}{7}}_{\binom{11}{5}} = x + \binom{10}{4}$$

$$\underbrace{\binom{11}{5} + \binom{11}{6} + \binom{12}{7}}_{\binom{12}{6}} = x + \binom{10}{4}$$

$$\binom{12}{6} + \binom{12}{7} = x + \binom{10}{4}$$

$$\binom{13}{7} = x + \binom{10}{4}$$

$$x = \binom{13}{7} - \binom{10}{4}$$

Cevap : A

ÖRNEK - 48

$\binom{10}{3} + \binom{11}{4} + \binom{12}{5}$ işleminin sonucu aşağıdakilerden hangisine eşittir?

A) 960

B) 1001

C) 1242

D) 1365

E) 1571

$\binom{10}{3} + \binom{11}{4} + \binom{12}{5} = x$ eşitliğinin her iki tarafına $\binom{10}{2}$ ni ekleyelim.

$$\underbrace{\binom{10}{2} + \binom{10}{3} + \binom{11}{4} + \binom{12}{5}}_{\binom{11}{3}} = x + \binom{10}{2}$$

$$\underbrace{\binom{11}{3} + \binom{11}{4} + \binom{12}{5}}_{\binom{12}{4}} = x + 45$$

$$\binom{12}{4} + \binom{12}{5} = x + 45$$

$$\binom{13}{5} = x + 45$$

$$x = \binom{13}{5} - 45 = 1287 - 45 = 1242 \text{ bulunur.}$$

Cevap : C

ÖRNEK - 49

Aşağıda verilen,

- a) $1 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 3 \cdot 4 + \dots + n(n+1)$
- b) $1 \cdot 2 \cdot 3 + 2 \cdot 3 \cdot 4 + 3 \cdot 4 \cdot 5 + \dots + n(n+1)(n+2)$
- c) $1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 + 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 + \dots + n(n+1)(n+2)(n+3)$

$n = 10$ için değerlerini bulalım.

$$a) 1 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 3 \cdot 4 + \dots + n(n+1)$$

$$= 2! \cdot \left[\binom{2}{2} + \binom{3}{2} + \binom{4}{2} + \dots + \binom{n+1}{2} \right]$$

$$\binom{n}{n} + \binom{n+1}{n} + \binom{n+2}{n} + \dots + \binom{m}{n} = \binom{m+1}{n+1}$$

olduğundan

$$= 2 \underbrace{\left[\binom{2}{2} + \binom{3}{2} + \binom{4}{2} + \dots + \binom{n+1}{2} \right]}_{\binom{n+2}{3}} = 2 \cdot \binom{n+2}{3}$$

$$= 2 \cdot \frac{(n+2)(n+1)n}{3 \cdot 2 \cdot 1}$$

$$1 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 3 \cdot 4 + \dots + n(n+1) = \frac{n(n+1)(n+2)}{3}$$

$n = 10$ için

$$1 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 3 \cdot 4 + \dots + 10 \cdot 11 = \frac{10 \cdot 11 \cdot 12}{3} = 440$$

$$b) 1 \cdot 2 \cdot 3 + 2 \cdot 3 \cdot 4 + \dots + n(n+1)(n+2)$$

$$= 3! \cdot \underbrace{\left[\binom{3}{3} + \binom{4}{3} + \dots + \binom{n+2}{3} \right]}_{\binom{n+3}{4}}$$

$$= 6 \cdot \binom{n+3}{4} = 6 \cdot \frac{(n+3)(n+2)(n+1)n}{4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1}$$

$$= \frac{n(n+1)(n+2)(n+3)}{4}$$

$$1 \cdot 2 \cdot 3 + 2 \cdot 3 \cdot 4 + \dots + n(n+1)(n+2) = \frac{n(n+1)(n+2)(n+3)}{4}$$

$n = 10$ için,

$$1 \cdot 2 \cdot 3 + 2 \cdot 3 \cdot 4 + \dots + \frac{10 \cdot 11 \cdot 12 \cdot 13}{4} = 4290$$

$$c) 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 + 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 + \dots + n(n+1)(n+2)(n+3)$$

$$4! \cdot \underbrace{\left[\binom{4}{4} + \binom{5}{4} + \dots + \binom{n+3}{4} \right]}_{\binom{n+4}{5}}$$

$$= 24 \cdot \binom{n+4}{5} = 24 \cdot \frac{(n+4)(n+3)(n+2)(n+1)n}{5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1}$$

$$= \frac{n(n+1)(n+2)(n+3)(n+4)}{5}$$

$$1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 + 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 + \dots + n(n+1)(n+2)(n+3) = \frac{n(n+1)(n+2)(n+3)(n+4)}{5}$$

$n = 10$ için

$$1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 + 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 + \dots + 10 \cdot 11 \cdot 12 \cdot 13 = \frac{10 \cdot 11 \cdot 12 \cdot 13 \cdot 14}{5}$$

$$= 48048 \text{ bulunur.}$$

ÖRNEK - 50

$$\binom{7}{1} + 2 \cdot \binom{7}{2} + 3 \cdot \binom{7}{3} + 4 \cdot \binom{7}{4} + 5 \cdot \binom{7}{5} + 6 \cdot \binom{7}{6} + 7 \cdot \binom{7}{7}$$

işleminin sonucu kaçtır?

- A) 240   B) 324   C) 404   D) 448   E) 563

$$\binom{7}{1} = \binom{7}{6}, \binom{7}{2} = \binom{7}{5}, \dots, \binom{7}{7} = \binom{7}{0} \text{ olduğundan}$$

$$\binom{7}{1} + 2 \cdot \binom{7}{2} + 3 \cdot \binom{7}{3} + 4 \cdot \binom{7}{4} + 5 \cdot \binom{7}{5} + 6 \cdot \binom{7}{6} + 7 \cdot \binom{7}{7} = x \text{ olsun,}$$

$$+ \binom{7}{6} + 2 \cdot \binom{7}{5} + 3 \cdot \binom{7}{4} + 4 \cdot \binom{7}{3} + 5 \cdot \binom{7}{2} + 6 \cdot \binom{7}{1} + 7 \cdot \binom{7}{0} = x \text{ olur.}$$

$$7 \cdot \binom{7}{0} + 7 \cdot \binom{7}{1} + 7 \cdot \binom{7}{2} + 7 \cdot \binom{7}{3} + 7 \cdot \binom{7}{4} + 7 \cdot \binom{7}{5} + 7 \cdot \binom{7}{6} + 7 \cdot \binom{7}{7} = 2x$$

$$7 \left[\binom{7}{0} + \binom{7}{1} + \binom{7}{2} + \binom{7}{3} + \binom{7}{4} + \binom{7}{5} + \binom{7}{6} + \binom{7}{7} \right] = 2x$$

$$7 \cdot 2^7 = 2x$$

$$7 \cdot 2^6 = x$$

$x = 448$ bulunur.

Cevap : D

ÖRNEK - 51

$$\binom{8}{0}^2 + \binom{8}{1}^2 + \binom{8}{2}^2 + \dots + \binom{8}{7}^2 + \binom{8}{8}^2$$

İşleminin sonucu kaçtır?

- A) $\binom{12}{6}$ B) $\binom{12}{8}$ C) $\binom{14}{6}$
 D) $\binom{14}{8}$ E) $\binom{16}{8}$

$$\binom{n}{0}^2 + \binom{n}{1}^2 + \binom{n}{2}^2 + \dots + \binom{n}{n-1}^2 + \binom{n}{n}^2 = \binom{2n}{n}$$

olduğundan

$$\binom{8}{0}^2 + \binom{8}{1}^2 + \dots + \binom{8}{8}^2 = \binom{16}{8} \text{ bulunur.}$$

Cevap : E

ÖRNEK - 52

$$\binom{x}{3} = 1.14 + 2.13 + 3.12 + \dots + 13.2 + 14.1$$

Yukarıdaki eşitliğin sağındaki her bir sayının iki çarpanından birincisi 1 den başlayarak ve birer artarak 14 e kadar giderken, ikinci çarpan ise 14 ten başlayıp birer azalarak 1 e kadar gelmektedir.

Buna göre x kaçtır?

- A) 13   B) 14   C) 15   D) 16   E) 18

Örneğin $\{1, 2, 3, 4, 5\}$ kümelerinin üç elemanlı alt kümelerinin sayısını kombinasyon kullanmadan bulalım. Üç tane seçeceğimiz elemanın ortanca elemanı 2 olanların sayısı

$$\underbrace{\{1, 2, 3\}, \{1, 2, 4\}, \{1, 2, 5\}}_{3 \text{ tanedir.}}$$

Ortanca eleman 2 olanların sayısı şu şekilde bulunabilir. Ortanca eleman 2 olduğunda, küçük eleman 1 , büyük eleman 3, 4 veya 5 olabilir.

Küçük elemanı 1 farklı, büyük elemanı 3 farklı şekilde küçük ve büyük elemanı birlikte $1 \cdot 3 = 3$ farklı şekilde seçebiliriz.

ortanca eleman 2 olduğunda

$$\frac{1}{(1)} \frac{3}{(2)} \frac{3}{\begin{pmatrix} 3 \\ 4 \\ 5 \end{pmatrix}} = 1 \cdot 3$$

ortanca eleman 3 olduğunda

$$\frac{2}{(1)} \frac{2}{(2)} \frac{2}{\begin{pmatrix} 4 \\ 5 \end{pmatrix}} = 2 \cdot 2$$

ortanca eleman 4 olduğunda

$$\frac{3}{(1)} \frac{1}{(4)} \frac{1}{\begin{pmatrix} 5 \\ 3 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}} = 3 \cdot 1$$

ortanca eleman 1 ya da 5 olamaz.

Bu durumda $\{1, 2, 3, 4, 5\}$ kümelerinin 3 elemanlı alt küme sayısı

$$1 \cdot 3 + 2 \cdot 2 + 3 \cdot 1 = 10 \text{ bulunur.}$$

Bu mantıkta sorudaki küme x elemanlı

$\{1, 2, 3, 4, 5, \dots, x\}$ olsun. 3 elemanlı alt kümeleri bulunurken

Ortadaki eleman 2 olursa

$$\frac{1}{(1)} \frac{(x-2)}{(2)} \frac{(x-2)}{\begin{pmatrix} 3 \\ 4 \\ 5 \\ \vdots \\ x \end{pmatrix}} = 1 \cdot (x-2)$$

ortadaki eleman 3 olursa

$$\frac{2}{(1)} \frac{(x-3)}{(2)} \frac{(x-3)}{\begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ \vdots \\ x \end{pmatrix}} = 2 \cdot (x-3)$$

ortadaki eleman 4 olursa

$$\frac{3}{(1)} \frac{(x-4)}{(2)} \frac{(x-4)}{\begin{pmatrix} 5 \\ 6 \\ \vdots \\ x \end{pmatrix}} = 3 \cdot (x-4)$$

ortadaki eleman $(x-2)$ olursa

$$\frac{(x-3)}{(1)} \frac{2}{(x-2)} \frac{2}{(x-1)} \frac{2}{\begin{pmatrix} x \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}} = (x-3) \cdot 2$$

Cevap : E

 ortadaki eleman $(x - 1)$ olursa

$$\frac{x-2}{1} \cdot \frac{1}{(x-1)} \cdot \frac{1}{x} = (x-2) \cdot 1 \\ 2 \\ \vdots \\ (x-2)$$

 x elemanlı kümenin 3 elemanlı alt küme sayıları toplamı

$$\binom{x}{3} = 1 \cdot (x-2) + 2 \cdot (x-3) + \dots + (x-3) \cdot 2 + (x-2) \cdot 1$$

bulunur.

Ayrıca soruda

$$\binom{x}{3} = 1 \cdot 14 + 2 \cdot 13 + 3 \cdot 12 + \dots + 13 \cdot 2 + 14 \cdot 1$$

verildiğinden aynı sırada bulunan herhangi iki ifadeyi eşitleyelim.

$x - 2 = 14$

 $x = 16$ bulunur.

Cevap : D
ÖRNEK - 53

$\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesinin elemanlarıyla 3 ile tam olarak bölünebilen üç basamaklı kaç farklı doğal sayı yazılabilir?

- A) 81   B) 120   C) 162   D) 210   E) 243

Herhangi iki basamağına gelecek rakamlar rastgele yazıldıkten sonra diğer basamağa ancak üç farklı rakam yazılabılır. Son yazacağımız rakamla birlikte rakamlar toplamı 3 ün katı olmalıdır.

Örneğin, üç basamaklı abc sayısında $a = 4$, $b = 1$ olsun. a ve b yi rastgele dokuz rakam arasından seçtiğimizde. Başka rakamlarda seçilebilirdi.

 $a + b + c = 3$ ün katı olmalı

$$\begin{array}{ccc} \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 4 & 1 & \left(\begin{array}{c} 1 \\ 4 \\ 7 \end{array} \right) \end{array}$$

$a = 4$ ve $b = 1$ alındığında rakamlar toplamı 3 ün katı olması için c rakamı 1, 4 ya da 7 olabilir. Yani c rakamı 3 farklı değer alır. O halde, 3 ile tam olarak bölünebilen abc üç basamaklı sayılarının adedi bulunurken a ya da b için dokuzar, c için üç farklı seçenek vardır.

$$\begin{array}{ccc} a & b & c \\ \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 9 & 9 & 3 \end{array} = 243 \text{ bulunur.}$$

Cevap : E

3 ile tam olarak bölünen sayılar = {3, 6, 9}

3 ile bölündüğünde 1 kalanı veren sayılar = {1, 4, 7}

3 ile bölündüğünde 2 kalanını veren sayılar = {2, 5, 8}

Yazılacak üç basamaklı sayılar

1. Üç eleman {3, 6, 9} dan seçilirse

$$\begin{array}{ccc} 3 & 3 & 3 \\ \hline \left(\begin{array}{c} 3 \\ 6 \\ 9 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 3 \\ 6 \\ 9 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 3 \\ 6 \\ 9 \end{array} \right) \end{array} = 27$$

2. Üç eleman {1, 4, 7} den seçilirse

$$\begin{array}{ccc} 3 & 3 & 3 \\ \hline \left(\begin{array}{c} 1 \\ 4 \\ 7 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 1 \\ 4 \\ 7 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 1 \\ 4 \\ 7 \end{array} \right) \end{array} = 27$$

3. Üç eleman {2, 5, 8} den seçilirse

$$\begin{array}{ccc} 3 & 3 & 3 \\ \hline \left(\begin{array}{c} 2 \\ 5 \\ 8 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 2 \\ 5 \\ 8 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 2 \\ 5 \\ 8 \end{array} \right) \end{array} = 27$$

4. {3, 6, 9} dan bir tane, {1, 4, 7} den bir tane, {2, 5, 8} den bir tane seçilirse,

$$\begin{array}{ccc} 3 & 3 & 3 \\ \hline \left(\begin{array}{c} 3 \\ 6 \\ 9 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 1 \\ 4 \\ 7 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 2 \\ 5 \\ 8 \end{array} \right) \end{array} + \begin{array}{ccc} 3 & 3 & 3 \\ \hline \left(\begin{array}{c} 3 \\ 6 \\ 9 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 2 \\ 5 \\ 8 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 1 \\ 4 \\ 7 \end{array} \right) \end{array} + \dots + \begin{array}{ccc} 3 & 3 & 3 \\ \hline \left(\begin{array}{c} 2 \\ 5 \\ 8 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 1 \\ 4 \\ 7 \end{array} \right) & \left(\begin{array}{c} 3 \\ 6 \\ 9 \end{array} \right) \end{array} \\ 3! = 6 \end{array}$$

$27 \cdot 6 = 162$

$\text{Toplam} = 27 + 27 + 27 + 162 = 243$

Üç basamaklı üç ile tam olarak bölünebilen doğal sayılar,

$$\{102, 105, 108, \dots, 999\}$$

$$\frac{999 - 102}{3} + 1 = 300 \text{ tane}$$

Verilen kümede 0(sıfır) olmadığı için 0 geçen 3 ün katı olan sayıların adedi bulunup 300 den çıkartılır.

$$\begin{array}{llll} 102 & 201 & \dots & 903 \\ 105 & 204 & & 906 \\ 108 & 207 & & 909 \\ 120 & 210 & & 930 \\ 150 & 240 & & 960 \\ 180 & 270 & & 990 \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \\ \\ \end{array} \right\} 6 \cdot 9 = 54 \text{ tane}$$

$$\begin{array}{ll} 300 \\ 600 \\ 900 \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right\} 3 \text{ tane}$$

$$54 + 3 = 57 \text{ tane}$$

$$300 - 57 = 243 \text{ bulunur.}$$

Cevap : E

ÖRNEK - 54

{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9} kümesinin elemanlarıyla 9 ile tam olarak bölünebilen üç basamaklı kaç farklı doğal sayı yazılabilir?

- A) 45   B) 60   C) 72   D) 81   E) 90

Herhangi iki basamağına gelecek rakamlar rastgele yazıldıkten sonra diğer basamağa ancak bir rakam yazılabilir. Son yazacağımız rakamlı birlikte rakamlar toplamı 9 un katı olmalıdır. Örneğin, üç basamaklı abc sayısında a=5 ve b=7 olsun. a ve b yi rastgele dokuz rakam arasından seçtik. Başka rakamlarda seçilebilirdi.

$a + b + c = 9$ un katı olmalı

$$\begin{array}{ccc} \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 5 & 7 & (6) \end{array}$$

Bu durumda c=6 yani c rakamı bir değer alır. O halde, 9 ile tam olarak bölünebilen abc üç basamaklı sayılarının adedi bulunurken a ya da b için dokuzar, c için bir farklı seçenek vardır.

$$\begin{array}{ccc} a & b & c \\ \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 9 \cdot 9 \cdot 1 & = & 81 \end{array} \text{ bulunur.}$$

II. yol:

9 un katı üç basamaklı doğal sayılar,

$$\{108, 117, \dots, 999\} \quad \frac{999 - 108}{9} + 1 = 100 \text{ tane}$$

İçinde 0(sıfır) rakamı geçen 9 un katı olan sayılar

$$\begin{array}{llll} 108 & 207 & 306 & \dots & 909 \\ 180 & 270 & 360 & \dots & 990 \\ \hline & & & & 9 \cdot 2 = 18 \text{ tane} \end{array}$$

900 → 1 tane

$18 + 1 = 19$ tane

$100 - 19 = 81$ tane

Cevap : D

ÖRNEK - 55

$$\binom{20}{4} + \binom{20}{3} \cdot \binom{10}{1} + \binom{20}{2} \cdot \binom{10}{2} + \binom{20}{1} \cdot \binom{10}{3} + \binom{10}{4}$$

toplamanın sonucu aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) $\binom{20}{5}$ B) $\binom{21}{5}$ C) $\binom{21}{4}$ D) $\binom{30}{3}$ E) $\binom{30}{4}$

20 erkek ve 10 kız öğrencinin bulunduğu bir sınıfın 4 kişilik grup kaç farklı şekilde oluşturulabilir şeklinde verilen bir sorunun cevabı bulunurken

$$\binom{4 \text{ erkek}}{4} \cdot \binom{3 \text{ erkek} 1 \text{ kız}}{1} \cdot \binom{2 \text{ erkek} 2 \text{ kız}}{2} \cdot \binom{1 \text{ erkek} 3 \text{ kız}}{1} \cdot \binom{4 \text{ kız}}{4}$$

$$\binom{20}{4} + \binom{20}{3} \cdot \binom{10}{1} + \binom{20}{2} \cdot \binom{10}{2} + \binom{20}{1} \cdot \binom{10}{3} + \binom{10}{4}$$

O halde;

$20 + 10 = 30$ kişilik bir sınıfın 4 kişiyi $\binom{30}{4}$ farklı şekilde seçeriz. Cevap $\binom{30}{4}$ bulunur.

Cevap : E

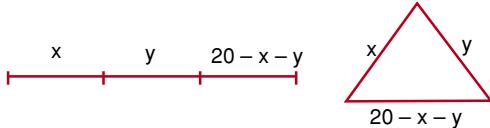
ÖRNEK - 56

Uzunluğu a br olan bir doğru parçası üzerinde rastgele iki nokta işaretleniyor. Elde edilen üç parça ile üçgen oluşturma olasılığı kaçtır?

- A) $\frac{1}{8}$ B) $\frac{1}{6}$ C) $\frac{1}{4}$ D) $\frac{1}{3}$ E) $\frac{1}{2}$

$a = 20$ br olsun. Şimdi uzunluğu 20 br olan çubuğu rastgele uzunlukları x br, y br ve $20 - x - y$ br olan üç parçaya ayıralım.

Bir üçgende herhangi bir kenarın uzunluğu üçgenin çevresinin yarısından küçüktür. Bu durumda çevre = 20 br olduğundan kenarların her biri $\frac{20}{2} = 10$ br den küçüktür.

$$x < 10$$

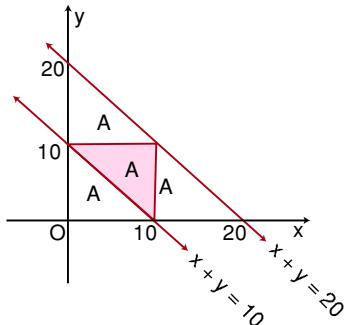
$$y < 10$$

$$20 - x - y < 10$$

$$x + y > 10$$

Üçgenin çevresi 20 br olduğundan $x + y < 20$ olur.

$x < 10$, $y < 10$, $10 < x + y < 20$ bağıntılarının belirttiği bölgeyi koordinat düzleminde gösterelim.

Şekilde $x > 0$, $y > 0$, $x + y < 20$ bağıntısının bulunduğu $4A$ br² lik bölge tüm durumların bulunduğu bölgeyi,

$x < 10$, $y < 10$, $10 < x + y < 20$ bağıntılarının bulunduğu şekilde taralı gösterilen A br² lik bölge ise istenilen durumların bulunduğu bölgeyi göstermektedir.

O halde,

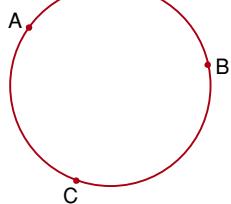
$$\frac{\text{istenen durum}}{\text{tüm durum}} = \frac{A}{4A} = \frac{1}{4}$$

Cevap : C

ÖRNEK - 57

Bir çember üzerinde rastgele işaretlenen üç noktası köşe kabul eden üçgenin dar açılı üçgen olma olasılığı kaçtır?

- A) $\frac{1}{8}$ B) $\frac{1}{6}$ C) $\frac{1}{4}$ D) $\frac{1}{3}$ E) $\frac{1}{2}$

Gözde :

Çemberin çevresi 20 br

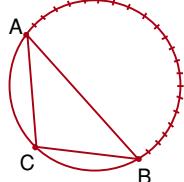
$$m(\widehat{AB}) = x \text{ br}$$

$$m(\widehat{BC}) = y \text{ br}$$

$$m(\widehat{AC}) = 20 - x - y \text{ br olsun}$$

AB, BC ve AC yaylarının uzunlukları yarımdır. Çember yayından yani $\frac{20}{2} = 10$ br den küçük olmalıdır. Çünkü büyük olursa açılardan birisi geniş açı olurdu.

Örneğin;

$$m(\widehat{AB}) > 180^\circ \text{ olduğunda } AB$$

yayını gören C açısı

$$\frac{180^\circ}{2} = 90^\circ \text{ den büyük olur.}$$

Bu durumda

$$m(\widehat{AB}) = x < 10$$

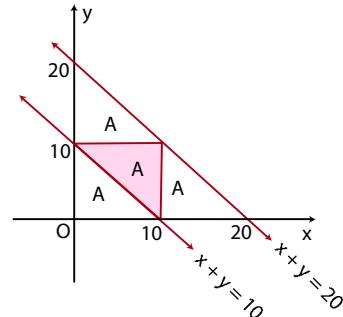
$$m(\widehat{BC}) = y < 10$$

$$m(\widehat{AC}) = 20 - x - y < 10$$

$$x + y > 10$$

Çemberin çevresi 20 br olduğundan $x + y < 20$ olur.

$x < 10$, $y < 10$, $10 < x + y < 20$ bağıntılarının belirttiği bölgeyi koordinat düzleminde gösterelim.

Şekilde $x > 0$, $y > 0$, $x + y < 20$ bağıntısının bulunduğu $4A$ br² lik bölge tüm durumların bulunduğu bölgeyi,

$x < 10$, $y < 10$, $10 < x + y < 20$ bağıntılarının bulunduğu şekilde taralı gösterilen A br² lik bölge ise istenilen durumların bulunduğu bölgeyi göstermektedir.

O halde,

$$\frac{\text{istenen durum}}{\text{tüm durum}} = \frac{A}{4A} = \frac{1}{4}$$

Cevap : C